

BEELDENDE KUNST EN JEUGDLITERATUUR

Bij stichting C in Uden opent zondag de expositie 'Vluchten of Vechten', geïnspireerd door de Eerste Wereldoorlog

Vluchtoord is bron

De broers Gerard en Franck Sonnemans zijn geïntrigeerd door de Eerste Wereldoorlog. Schrijver Gerard en kunstenaar Franck exposeren nu samen in Uden.

door Joost Goutziers

De ene broer schrijft historische kinderboeken, de ander is beeldend kunstenaar. De uitingsvorm is nogal verschillend - en dat is een understatement - maar de thema's in hun werk overlappen of hebben op zijn zachtst gezegd flagrante raakvlakken. Ze zijn allebei geïnteresseerd in wereldgeschiedenis, Franck met name de Eerste Wereldoorlog, en beiden zijn meer dan gemiddeld geboid door het individu en verlies van identiteit binnen een groep. Kinderboekenschrijver Gerard publiceerde in 2009 'Groene stroom', verhalen over het Duits lijntje. Hij deed onderzoek naar het stationnetje in Uden en raakte aldaar meer geïnteresseerd in de geschiedenis van Vluchtoord, het opvangkamp voor 7.000 Belgische asielzoekers tijdens de Eerste Wereldoorlog. „Voor de boekenreeks 'Terugblikken', gebaseerd op de Canon van Nederland ben ik gevraagd om een kinderboek te maken over de Eerste Wereldoorlog. Oorspronkelijk wilde ik een verhaal schrijven over een Belgisch jongetje in België, maar dat werd uiteindelijk Vluchtoord op de Udenense hei.” In zijn boek 'Vluchtelingen op de vuist' vertelt het jongetje Gert over de vlucht naar Uden en het

Installatie met sfeer van destructie: paard in een abattoir.

verblijf daar. Maar zijn identiteit lijkt ondergeschikt aan dat van de groep, want hij praat voortduren in de wij-vorm. „Het gaat over hoe het is om op de vlucht te slaan, alles te moeten achterlaten”, zegt Gerard. „De vluchtelingen verblijven in een andere wereld en zoeken verbinding met lotgenoten. Ik snap wel dat nu de Somaliërs in Nederland op zoek gaan naar hun eigen cultuur.” Aan het einde van de oorlog komen er Nederlandse gezinnen naar Vluchtoord. Die woonden in Duitsland, maar daar werd het hen te heet onder de voeten. Gerard Sonnemans: „Er ontstaat rivaliteit tussen de Belgen en Nederlanders. De laatste groep werd als indringer gezien.” Het beeldend werk van broer Franck is minder geschikt voor de tere kinderziel, zo zet hij zelf de toon. Het valt niet te ontkennen, hij laat zich inspireren door helmen, oorlogen en destructie. „Het gaat over

onthoeding en vervreemding, hoe mensen onder moeilijke omstandigheden als oorlog zich weten aan te passen. Als mannetje van twaalf zag ik zwart-witbeelden van soldaten in loopgraven in de Eerste Wereldoorlog. Het leek buitenaards. Ik ben vaak in Frankrijk en dan heeft De Grote Oorlog, zoals ze daar zeggen, een grotere impact dan de Tweede Wereldoorlog. Ik heb een fascinatie voor het individu, hoe in oorlogen een individu verwordt tot een ding.” Franck Sonnemans maakt driedimensionale objecten van uiteenlopende, traditionele materialen als hout, marmer en brons. Zijn werk krijgt stevast de titel 'Imperméable', wat ondoorlaatbaar of ondoordringbaar betekent. Dat kan psychisch, materieel of beide zijn. Zondagmiddag opent bij stichting C in Uden de expositie 'Vluchten of vechten'. Van Franck Sonnemans zijn daar de grote werken 'Imperméable percé' te zien. Dat

Opvangkamp Vluchtoord

Het kinderboek 'Vluchtelingen op de vuist' van Gerard Sonnemans gaat over jonge Belgische vluchtelingen tijdens de Eerste Wereldoorlog in Vluchtoord, het opvangkamp in Uden. De presentatie van het boek is zondag.

voor expositie en boek

Gerard (links) en Franck Sonnemans met op de achtergrond de houten 'helmen' met als titel Imperméable percé.

foto's Jeroen Appels/van Assendelft

zijn objecten in de vorm van helmen, opgebouwd uit platen van beuken- en elzenhout. Door de 'helm' loopt een gat, achter klein en aan de voorkant groter. Het roept de associatie op van een kogelgat. Franck: „Zoals de inslag van een dumdkogel. De kogel is van achteren afgevuurd en maakt aldaar meer schade.” Deze symboliek verwijst naar de legerleiding die nietsontziend de eigen mankrachten de dood in

joeg. De groeven in de helm refereren naar streepjescodes: elk afzonderlijk slachtoffer heeft zijn identiteit verloren. Een ander werk, beter gezegd een maquette daarvan, is een zonnewindtempel. Ook deze doet denken aan een legerhelm. Onderin zitten gaten met prisma's voor het verwerken van licht, daarboven zitten gaten waar orgelpijpen in zijn verwerkt. „Het is een contemplatief object dat hopelijk ooit in het groot wordt gebouwd.”

Een ander werk is een gipsen helm met een bronzen bekleding die boven zijn eigen schaduw lijkt te zweven. Franck Sonnemans werkt nog aan een installatie die tijdens 'Vluchten of vechten' gereed moet zijn. Het is gebaseerd op een foto van een dode soldaat in een loopgraaf. Al meteen bij de ingang van de expositie moet de bezoeker kiezen. Valt de keuze op 'vluchten' dan ziet hij panelen met informatie

over de Eerste Wereldoorlog en foto's van Vluchtoord. Kiest hij voor 'vechten' dat loopt hij langs de werken van Franck Sonnemans. De twee tentoonstellingen zijn gescheiden door een dodendraad, de schrikdraad die de Duitsers tijdens Wereldoorlog I bij de grenzen plaatsten.

Bij de opening van 'Vluchten of vechten', zondag 15 uur, is ook de presentatie van 'Vluchtelingen op de vuist'.